

Köszöntő szavak egy útelágazásnál Szűcs Tibor habilitált egyetemi docens nyugdíjba vonulásának alkalmából

„Szép és nagy a te országod.”

(Bartók Béla – Balázs Béla:
A kékszakállú herceg vára)

Szűcs Tibor „országa”, amit mindannyiunknak épített, bizony szép és nagy, köszönettel tartozunk minden kincséért. Most, hogy egy útelágazáshoz értünk, hiszen a Tanár úr 2020. október 4-én hivatalosan nyugdíjba vonult, emlékezzünk meg erről a gazdag országról!

Szűcs Tibor alkalmazott nyelvész, a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának habilitált egyetemi docense. Hosszú éveken át volt a Magyar Nyelv- és Irodalomtudományi Intézet Nyelvtudományi Tanszékének tanszékvezető-helyettese, az Alkalmazott Nyelvészeti és Hungarológiai Szeminárium vezetője, a Nyelvtudományi Doktori Iskola Magyar mint idegen nyelv/hungarológia programjának vezetője. Számos köztestület és bizottság tagja, oktató, kutató, szerkesztő. Mindenekelőtt azonban hungarológus: a magyar nyelv és a magyar kultúra értékeinek közvetítését missziójának – őt idézve, *hivatásának* és egyben *küldetésének* – tekinti. Ennek szentelte munkásságát.

Siklóson született 1956-ban. Magyar és német szakos főiskolai és egyetemi tanulmányait Pécsen és Debrecenben végezte. 1983-ban magyar nyelvészetből bölcsészdoktori diplomát, 1998-ban alkalmazott nyelvészetből PhD-fokozatot szerzett. 2006-ban habilitált. Doktori és habilitációs értekezéseinek témái főbb kutatási területeit is fémjelzik a jelentéstantól és a szóalaktantól a kontrasztív nyelvészetten és a fordításkritikán át a magyar mint idegen nyelv kutatásáig és oktatásáig, illetve a magyar művészet, a vers, a zene közvetítéséig a hungarológiában.

Szűcs Tibor pályakezdő tanárként részt vett Bánréti Zoltán kísérleti anyanyelvi nevelési programjában, majd a PTF/JPTE Tanárképző Karán dolgozott. Pályafutását döntően meghatározta az 1989–1994 közti időszak, amelyet Münchenben töltött, az ottani egyetem magyar lektoraként. Itt vált igazán hungarológussá. A Pécsi Tudományegyetemre való visszatérése után – ahol először adjunktusként, majd 1999-től 2020-ig docensként oktatott és kutatott – kiemelkedő részt vállalt a 'magyar mint idegen nyelv/hungarológia' szak kiépítésében. Szakmai hitvallása értelmében – amelyet számos fórumon képvisel – olyan magas színvonalú és példaértékű képzést hozott létre az intézményben, amely a hungarológiát egyrészt a nyelv és a kultúra együttes kutatásának és közvetítésének terepeként, másrészt a más tudományok és más kultúrák felé nyitott, azokkal folyamatos dialógusban álló, magát azokhoz való viszonya által meghatározó szakterületként látja, láttatja.

Noha a négyéves képzés a bolognai rendszer bevezetésével megszűnt, a szakma elkötelezettjeként fenntartotta a szemináriumot a nehéz időkben is: nemcsak hungarológiai témájú kurzusaival, hanem a Nyelvtudományi Doktori Iskola hungarológiai elágazásaként is (amelynek ő volt a programvezetője), valamint a vonatkozó országos és nemzetközi kutatásokat összefogó nivós periodika, a *Hungarológiai Évkönyv* (alapító) főszerkesztőjeként és kutatóként is. Kiemelkedő szakmai tevékenyget folytatott a korszerű Magyarország- és magyarság-kép, illetve a magyar nyelv és kultúra összevető közvetítése érdekében: a nemzeti kulturális örökségnek és a magyar művészetnek az európai művelődésbe beágyazott bemutatásáért, a magyar nyelvnek a más európai nyelvekkel való összehasonlító vizsgálatáért, prezentációjáért. Ezen kívül a PTE BTK számára nemzetközi kapcsolatot épített ki több külföldi oktatóhellyel Német- és Olaszországtól Lengyelországon át Dél-Koreáig és Japánig. Legutóbbi érdeme,

hogyan Hungarológia mesterszak formájában – amelynek ő a szakfelelőse – 2019-től ismét megjelenhet a hungarológia a PTE BTK graduális képzési palettáján. Emellett folyamatosan küzd azért, hogy a magyar mint idegen nyelv visszakerüljön a tanárképzésbe. Hiszen nemcsak külföldön van szükség lektorokra és nyelvtanárookra, hanem hazai szintereken is egyre több helyen – az egyetemeken, a közoktatásban, a vállalati szférában – kellene olyan szakemberek, akik magas színvonalon képesek nyelvünket tanítani és kultúránkat közvetíteni a külföldieknek.

Szűcs Tibor meghatározásában a hungarológia a magyar nyelv és a magyar kultúra értékeinek közvetítése komplex tudományközi és kultúraközi szintézisben. Ő maga példaértékű tevékenységet folytatott, folytat ennek az interdiszciplináris és interkulturális hungarológiának az ügyében: a magyar nyelv és kultúra recepció-központú nemzetközi közvetítéséért, az ezt szakszerűen művelni képes szakemberek képzéséért, a magyar kulturális diplomáciáért. Szűcs Tibor munkássága a hungarológiát szolgálja.

Egyrészt tudományos kutatói tevékenységét érdemes megemlíteni, de tudománymetriai adatok helyett inkább azt emelnénk ki, hogy számos értékes publikációja megkerülhetetlen a magyar mint idegen nyelv/hungarológia szakterületén. Ugyanígy a *Hungarológiai Évkönyv* is, amelynek ő az alapító főszerkesztője, s amelynek számaiba mindig megszerezte az aktuális alkalmazott nyelvészeti konferenciák MID-szekciójában tartott érdekes előadásokat (ezeken ő is mindig rendszeresen előadott).

Másrészt oktatói tevékenységéről kell szólni. A pécsi képzésben számos kurzust tartott, igen széles körre kiterjedően. Többek között állandó tárgyai voltak: *Magyar szóalaktan*, *Magyar szókinccstan és jelentéstan*, *Magyar stilisztika*, *Bevezetés a hungarológiába*, *Bevezetés az alkalmazott nyelvészetbe*, *Fordítás: Elmélet és gyakorlat*. Továbbá rendkívül népszerűek voltak hungarológiai tárgyai a graduális és a posztgraduális képzésben, többek között: *A magyar zene a külföldi hungarológiai oktatásban*, *A magyar művészet a külföldi hungarológiai oktatásban*, *A versszöveg a fordítás tükrében*, *Magyar–német/olasz kontrasztív nyelvészet és fordításkritika*, *A nyelvtudás szintjei a funkcionális magyartanításban*, *A magyar mint idegen nyelv kontrasztív és kommunikatív oktatása*. Oktatott kurzusain a nyelv kontrasztív, funkcionális, kommunikatív, kognitív szemléletét képviselte, valamint nyelv és kultúra szerves összefonódását hirdette a hungarológiai közvetítésben.

Kiváló oktató. Bölcs, megfontolt, nagy tudású előadó, a hallgatókra mindenkor odafigyelő, őket mindenben támogató tanár, aki ezért nagy megbecsülésnek és szeretetnek örvendhetett a magyar szakos és a „MIH”-es hallgatók körében. D224-es irodájának ajtaja mindig nyitva állt az órák közötti szünetben, várva az érdeklődő, segítséget, tanácsot kérő hallgatókat, akik Tibor tájékozottságát, nyitottságát és segítőkészségét ismerve bátran és gyakran fel is keresték „A Tanár Urat”. Gondos figyelemmel kísérte tanítványai törekvéseit; kutatásaikat, szakdolgozataikat, doktori értekezéseiket, pályájukat szakmai és lelki támogatásával folyamatosan aktívan segítette. Jó néhány volt tanítványa mondhat neki köszönet karrierjük tevékeny előmozdításáért. Kollégái szintén bármikor fordulhattak hozzá szakmai vagy kevésbé szakmai jellegű ügyekben; Tibornak mindig volt jó ötlete, meglátása, javaslata. A Tanszék ügyeit folyamatosan, nagy gondoskodással intézte, legyen szó oktatásszervezésről, tantervezésről, honlapkészítésről, záróvizsgáztatásról, doktori védések megszervezéséről.

Nyugdíjazása óta – különösen a jelenlegi járványügyi helyzetre való tekintettel – telefonon beszélgetünk egymással. A nehéz idők ellenére, amelyek nemcsak a közállapotokat, hanem számunkra nagyon fájón a magyar mint idegen nyelvi/hungarológiai képzést is sújtják már hosszú évek óta, Tibornak most is mindig van elképzelése, javaslata, hogy mit hogyan kellene tenni, mindig van együttérző és bátorító szava, hogy ne legyen úrrá rajtunk az elkeseredés. Tibor nyugodt, dallamos, bársonyos zenéjű hangját hallgatva nemcsak felelevenedik előttünk az egykor tanároktól és hallgatóktól nyüzsgő tanszéki folyosó, ahol szomszédok voltunk, ahol az irodájából kiszűrődő Bartók-rádió hangjai lebegtek, ahol nőnapon és Mikulás napján évről

évre sikerült mindig mindenkit meglepnie, újból és újból megrézfálva minket, hanem elfog valamiféle békés megnyugvás is, hogy lesznek még szép idők, hogy az, ami egykor volt, lelkes hungarológus oktatók és hallgatók termékeny pécsi műhelye, a „szép és nagy ország”, lehet még.

A *Hungarológia Évkönyv* 21. számát tehát Szűcs Tibornak ajánljuk. A szerzők ezen ünnepi köszöntő kötetbe írt tanulmányaikkal nyilvánítják ki tiszteletüket, köszönetüket és jókívánságaikat tanáruk, kollégájuk, harcostársuk felé. A 2020. évi szám ugyan a nyugdíjba vonulás után jelenik meg, biztosak vagyunk benne, hogy a Tanár úr elnézi nekünk ezt a kis késlekedést, és örömmel olvassa írásainkat.

Kedves Tibor, szeretettel köszöntünk, jó egészséget és nagyon sok békésen, de aktívan eltöltött nyugdíjas évet kívánunk!

DÓLA MÓNKA és NÁDOR ORSOLYA